

MENTUL

24 Cor.
12
2Duminecă
4 Cor.
România și
10 Cor.pentru Ro-
mânia pe
franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Perencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Multumite publice și Loc de
ținut costă fiecare ztr 20 fl.
Manuscrisurile nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

moartea regelui Eduard.

Englezul a pierdut prin moartea sa nu numai un monarh, ci pe rege și conducătorul politicii sale. Nouă ani numai a stat regele Eduard VII pe tronul Marelui Britaniei și în relativ scurt timp situația politică a Europei și a puterilor europene s'a schimbat cu totul prin politica Angliei condusă de rege. Când regina Victoria, în vârstă înaintată, închise ochii pentru veci, Anglia, în lipsa puterii, se peșterea neîntrecută a flotei și a armatei, sta singură fără nici un aliat în lume. Nici nu caută vre o alianță. Regele Eduard a cuprins repede în mâinile sale puterea și a început să se arate în lume după urcarea sa pe tron a începe să apropie rind pe rind state, cari erau ocrotiți sau jigni prin politica lor de către regele englezesc. Convențiile și tratatele încheiate cu Japonia, cu Italia și cu Rusia, sânt operele proprii ale lui Eduard, care ședea pe tronul

niștri nu se gândea la vre o schimbare în această privință.

Acum, după moartea regelui, toată lumea se întreabă și nu fără o îngrijorare firească cine are să toarcă firul mai departe? Nu se vor produce greși în o țară atât de filigrană și de delicată, precum este politica externă a unui stat ca Anglia, care determină prin pozițiunea sa politica întregii lumi? Pe lângă aceste griji se ridică și altele, cari privesc domeniul politicii interne. Să știe că tocmai acum, când dispărea taclă politică al regelui, țara este sgușuită până în temelii ei de două chestiuni deschise și anume: de chestiunea vamală și pozițiunea casei lorzilor. Amândouă și fiecare pentru sine, hotărâșc nu numai viața viitoare a celorlalte state europene și neurope. Cu toate că constituția englezească garantează poporului cele mai largi drepturi, și intervențiunile Coroanei sânt reduse la un minim, nimeni nu poate nesocoti rolul important al monarhului, pentru modul în care se poartă lupta între partidele politice. În aparență Coroana are o atitudine rezervată și se ferește de a contribui direct la soluțiunea problemei prin părtinirea uneia sau alteia din păreri. Inșă prin înrîurirea firească a voinței monarhului și prin modul cum luptele parlamentare se desfășură sub guvernul numite de monarh, prin tactul cu care ele sânt întimpinate, soluția atârână cu atât mai mult dela rege, cu cât chestiunile sânt mai importante.

Nu sânt motive a presupune că actualul rege n'ar ști să conducă, sau n'ar ști măsura cu dreaptă măsură, sau că n'ar res-

pecta constituția. — Gheorghe V este prezintat din toate părțile ca un monarh cu cele mai bune aptitudini. El este însă o nouă individualitate, și nimeni nu poate să prevadă astăzi cum aceasta se va pronunța în afacerile de domnie, atât în cele interne cât și în cele externe. Bursele, unde se concentrează toate firele lumii, cari pornesc din afaceri bănești, sânt cel mai bun măsurător al judecării publice despre evenimentele politice. Moartea regelui Eduard a fost urmată de o imediată scădere a cursurilor nu numai la Londra ci în toată lumea. Prin această scădere a cursurilor se exprimă în cifre gradul de îngrijorare a lumii asupra viitorului.

Financiarul și peste tot oamenii cari învârtesc banul într'o formă oarecare nu mai au încrederea de până aci în stabilitatea situațiunii politice. Ei se tem de o schimbare, și se tem cu atât mai mult de ea, fiindcă nu și pot da seama de direcția în care ea va fi făcută.

Asupra capitalei Angliei sânt astăzi îndreptate privirile tuturor, a domnitorilor, a cărmuitorilor și a popoarelor. Cu o firească nerăbdare se urmăresc toate semnele, ce se ivesc acolo, pentru a putea cunoaște direcțiunea ce vor lua lucrurile în viitor. Toate chestiunile mari politice, echilibrul european, situația Egiptului, a Marocului, a Persiei, a Indiilor sânt atinse prin moartea regelui Eduard, care a contribuit prin înrîurirea sa personală la regularea lor actuală. N'a dispărut numai un rege, un monarh, ci s'a stins un spirit, care străbătuse prin puterea sa întreaga lume.

Cătră pace*).

De P. Cerna.

Printre noi un suflet, să nu poarte
pe pământescului tău rai.
Când n'ntindem dreapta toți, dar val!
Când plin de lacrimi ne desparte;
Când fulgeră de dincolo de moarte
Când gerata spada — a lui Mihail.
Când lumina ei citim de odată
Când și durerea noastră toată:
Când fulgerător, dar fără ură
— și s'au plecat supuși Carpații
Când după un mileniu, frații
Când mâinile și întind: se cunoscură...
Când căzut, răpus de-a nopții gloată
Când lui s'au risipit tăcuși, în cete;
Când mâinile ce s'au atins odată
Când și azi cu vechea sete.
Când căzut, dar visul lui nu moare:
Când groapa-i tănuită crește o floare,
Când se nălță floarea 'nlăcrămată
Când ei mireasmă umple țara toată...
Când zborul înapoi! În fiecare,
Când cutul plin de răni e încă viu:
Când meste 'n toți un duh de răzbunare,
Când prea de timpuriu:
Când ar amuși în mâna noastră durda,

Reproducem la acest loc partea primă din frumosa poezie «Cătră pace» a dlui P. Cerna, — poezie inspirată de acelaș adevăr, pe baza căruia s'a scris și articolul nostru de pe pagina a doua, Un război mondial.

Ce ar zice sfânta umbră, dela Turda,
Al neamului stăjer!
Ce ar glăsuși strămoșii din morminte,
Când am uita dorințele lor sfinte?
Iași zborul cătră cer!
Iar, când vom vindeca străvechea rană,
Când visurile fi vor întrupate,
Iar nedreptăți de veacuri — răzburate;
Noi cei dintâi din lumea pământeană
Cu flori te om aștepta,
Cu doine vom chema cereasca mană:
O, zee! Vie împărăția ta,
Să ne păzești a neamului icoană...

Politica externă.

Eduard al VII-lea și echilibrul european.

Situația politică la urcarea sa pe tron. — Noua îndrumare politică. — Echilibrul european.

Cu moartea Regelui Eduard al VII, de pe scena politică universală dispărea un personaj care a avut o parte foarte importantă în politică: în nouă ani de domnie, suveranul englez a dat o cale nouă politicii britanice și ca consecință logică a conduitei sale a contribuit la stabilirea actualei situații internaționale.

Când s'a suit pe tron, în anul 1901, Eduard VII. a găsit Anglia într'o situație foarte izolată și atunci cu priceperea sa de diplomat fin, a înțeles că vechea politică externă a Angliei nu mai corespundea cerințelor politice din Europa și nu mai era în stare să garanteze interesele engleze.

Războiul din Africa de Sud demonstrase până la evidentă, că era de periculos pentru Anglia să rămâie departe de înțelegerile și de alianțele cari se formau între celelalte puteri. În situația în care se găsea atunci politica esternă europeană, dacă tratatul de Frankfurt nu ar fi creat desbinarea pe veci dintre Franța și Germania, s'ar fi format acea alianță Franco-ruso-germană, care avea de scop să impuie Angliei să renunțe la ori ce gând asupra Africii de Sud și la sfârșirea războiului cu burii. Dacă nu ar fi existat acel tratat, această alianță s'ar fi încheiat și pierderea ce ar fi suferit Anglia ar fi fost colosal de mare, nu numai în Europa dar în toată lumea.

Pe de altă parte, marea activitate și dezvoltare ce începuse să ia marina germană începuse să eclipseze activitatea marinei engleze.

Atunci, în acele momente critice, Eduard s'a urcat pe tron.

Primul simptom al noii îndrumări diplomatice Engleze a fost călătoria făcută de regele Eduard la Paris, în primăvara anului 1903. Omul distracțiilor, care ca prinț de Ualles făcuse din Paris ținta tuturor petrecerilor sale, când a ajuns Suveranul unei mari puteri, Eduard a luat calea spre Capitala Franței cu un gând cu totul altul de acela cu care făcuse până acum această cale. În gândul său, Regele Eduard hotărâșc planul ce avea să urmeze politica britanică: să distrugă pentru totdeauna rivalitatea ce de secole domnea între Franța și Anglia și să puie de acord aceste două țări contra pericolului comun; puterea mereu crescândă a Germaniei. Incidentul dela Fachoda (Africa centrală) care în 1899 era să fie cauza unui război între Anglia și Franța

M. Sa în Budapesta. Cu trenul de astăseară a sosit la Budapesta M. Sa Impăratul și va petrece aici până la sfârșitul unei curente, când va pleca apoi în Bosnia. Au eșt la gară pentru întâmpinarea M. Sa, amândoi primari și căpitanul orașului. Deja gară M. Sa a tras deadreptul la palat, unde s'a retras în apartamentele sale. Seara s'a dat un prânz familiar. Măine înainte de masă va avea loc audiența primului ministru Khuen. Programul primirii a fost schimbat escludându-se ceremoniile obicinuite, din cauza doliului pentru regele Angliei.

Vizita M. S. Impăratului în Bosnia. Vestea despre călătoria M. S. Impăratului în Bosnia s'a răspândit repede în mijlocul populației din Sarajevo, stârnind pretutindeni cea mai curată bucurie.

După toate semnele M. Sa va avea o primire foarte frumoasă în provinciile anexate. Cât timp va sta în Sarajevo va locui în conac, care se repară tocmai acum.

Ideea acestei călătorii a fost sugerată M. Sa de baronul Burian, spunându-i că apariția Sa în provincii va face bună impresie în populație. M. Sa înainte de a primi propunerea însă, s'a consultat cu contele Aehrenthal și cel doi miniștrii președinți. În vizita aceasta M. Sa Impăratul va fi însoțit de ministrul Khuen numai până la Sarajevo, de unde se va reîntoarce fără amânare ca să la partea la lupta electorală care pe atunci, va fi în toiul ei.

Conșiliul de miniștri anunțat pentru ziua de azi a fost amânat pentru mai târziu, fiindcă miniștrii Zichy și Hieronymi nu sânt în Budapesta și în absența lor guvernul n'a voit să hotărască în chestia importantă a manifestului ce s'a fi adresat alegătorilor.

idunică... Se înmulțesc semnele cari... actuala campanie electorală va fi grea și costisitoare pentru guvern și partidul lui.

Pentru meritele sale... politice, peste câteva zile va fi ridicat la rangul de baron fabricantul de spirt din Arad — Neumann.

a fost simburile de apropiere — *l'entente cordiale* — dintre aceste două națiuni în 1904.

Acest simbur, care în 1903 răsărea în visita făcută de Eduard la Paris, a crescut și a dat naștere, la un an după acela, în Aprilie, la tractatul care ștergea orice neînțelegere dintre Franța și Anglia și care punea bazele actualului echilibru european.

În cei dintâi douăzeci de ani cari au urmat formării Imperiului german, relațiile anglo-germane au fost prietenești. »Eu sânt englez în Egipt« — zisese odată Bismark, vrând să arate câtă importanță punea dânsul pe prietenia cu Anglia. Dar după zece ani de amicitie neînțelegerea izbucni, tocmai în momentele când Eduard se urca pe tronul ocupat atât de mult de mama sa Victoria. Și neînțelegerea a izbucnit din cauza prea marelui dezvoltării comerciale ce luase Germania, în detrimentul comerțului englez.

Importul și exportul comerțului Germaniei în 1878 era de 6 miliarde de mărci; în 1900 de 10 miliarde și jumătate și avea tendința să crească mereu; iar în 1906 ajunsese la 15 miliarde de mărci.

În acelaș timp, flota germană de război, care în 1898 nu avea decât 9 chiuasate, în urma legilor votate în 1898 și în 1900 creștea foarte mult.

Eduard al VII a ghicit pericolul și a căutat să se apere, astfel s'a născut aceea *entente cordiale*, care pentru persoanele politice engleze s'a arătat ca cel mai bun metod de a ține piept Germaniei, iar pentru francezi, în frunte cu Del-

O știre senzațională.

Căsătoria viitorului nostru moștenitor de tron.

Ziarul berlinez »*Vossische Zeitung*« surprinsese dăunăzi lumea politică din Europa cu știrea senzațională, că viitorul moștenitor al tronului Habsburgilor, arhiducele Carol Francisc Iosif, se va logodi în curând cu prințesa română Elisabeta, fiica moștenitorului de tron al României. Știrea a fost demințită bine înțeles, în cea mai mare grabă, cu toate astea însă — spune un ziar budapestan din astăseară — în cercurile diplomatice bine — informate se știe că știrea era adevărată și că planul căsătoriei s'a conceput deja mai de mult. Iată cum povestește ziarul din chestiune geneza acestui plan:

Ideea căsătoriei a pornit dela moștenitorul de tron Francisc Ferdinand. Moștenitorul, care după cum se știe e un filo-român pronunțat, a făcut anul trecut, la Sinaia, cunoștința fiicei moștenitorului român Ferdinand — principesa Elisabeta, care e o frumusețe rară. Toată lumea care a văzut-o e încântată de înfățișarea ei. Ideea acestei căsătorii — e pornită dela însuș moștenitorul nostru de tron arhiducele Francisc Ferdinand.

Tinărul arhiduce nu-și cunoaște încă viitoarea mireasă, dar moștenitorul de tron s'a îngrijit să aibă prilej s'o cunoască. Principele și principesa României vor merge în curând la Viena, ducând cu sine și pe principesa Elisabeta, căreia cu acest prilej îi va fi prezentat și arhiducele Carol Francisc Iosif.

Moștenitorul nostru de tron părtinește această căsătorie din mai multe motive. Înainte de toate ca să întărească prin această căsătorie legăturile dintre casele de Hohenzollern și Habsburg, iar de altă parte pentru a apropia monarhia austro-ungară de regatul României. Anul trecut, pe vremea conflictului cu Serbia, s'a vorbit cu stăruință că România s'a alăturat în mod formal la tripla-alianță. Adevărul e că între

monarhia noastră și România venție militară secretă.

În calea acestei căsătorii numai o singură piedecă beta e botezată în legea române, iar arhiducele Carol rom.-cat. În cercurile diplomatice însă că piedeca aceasta va fi înlăturată, așa încât logodna va fi fapt împlinit.

În anumite cercuri politice »*Voss. Ztg.*«, care are știe ministrul nostru de externe pre aceste planuri pe urmări ci a fost îndrumat să publice cercurile hotărâtoare dorindu-va avea asupra Ungariei.

Un plebiscit

— Scrisoare deschisă către...

Nu te mira că de-aici din... sez scrisoarea aceasta. Mult... norocoase, poate și pentru d... rința d-tala asupra plebiscitului în fața comisunii de pace a norvegian, cum se spune în »Bud... 8 Mai a c. unul din organele presei ungurești. Căci a fost o rocoasă pentru d-ta faptul că cunoscut în Budapesta. Conoc... oameni foarte amabili cu străin... ospitalitate — cel puțin el o... — încântă și captivă pe străin... Aceasta cel puțin câtă vreme e... a măguli mândria națională un... osevel a fost primit aici cu to... prietenii și admirații exuberante... tul de a distinge cu atențiunea... nia. Vienezii înciudați și-au me... frânând o înjurătură în termea...

*) Pacifistul de care se vorbește... Arnoldson, fost deputat svedez, a... pacifiste din Suedia, premiat cu pre... sint trei ani.

Ideile combătute în acest articol... ferința ce a citit-o în fața comisun... lamentului norvegian, acum sint... premierii sale.

cassé a fost ștergerea urei dintre Anglia și Franța.

Astfel, o eră nouă se începe în politica generală a Europei, iar inițiatorul lei, Regele Eduard, a căpătat faima de diplomat de primul rang.

Cum că Regele Eduard a fost adevăratul inițiator al noiei politice engleze o spun cei ce cunosc istoria diplomatică a ultimilor nouă ani.

André Tardieu, în 1909 scria:

»Eduard al VII a fost foarte mult lăudat și foarte mult atacat. Poate că dânsul nu merită *ni cet excés d'honneurs, ni indignité*. Asupra actualilor suverani, dânsul are această superioritate: a trăit mai înainte de a domni. Viața de plăceri, impusă lui cât a trăit mama sa*) l-a permis să vadă de aproape și să judece bine oamenii și lucrurile. Pentru acest motiv, dânsul are un mai mare sens al realității, un tact mai superior și o mai mare finețe decât ceilalți suverani. Dânsul nu se dă înapoi dela nici o inițiativă, și inițiativele sale reușesc în totdauna«.

În adevăr, inițiativă lui Eduard se datorește noua îndrumare a politice engleze îndrumare care a dat loc la următoarele evenimente de politică internațională:

1. Înțelegerea Anglo Franceză din 1904.
2. Înțelegerea Franco-Spaniolă pentru Maroc.
3. Solidaritatea Anglo Franco-Spaniolă în chestia marocană, contra Germaniei.

*) Prințul moștenitor, după constituția engleză, nu are voie să se amestece în treburile statului.

Nota autor.

4. Impăcarea Anglo-Rusă și din 1907.

5. Înțelegerea Anglo Franco-Spaniolă d'iteranei.

6. Constituirea triplei prietenii (Anglia și Rusia) ca o contrabalansă la tripla-alianță (Germania, Austro-Ungaria-Italia).

Se poate spune fără să greșim că Eduard al VII a fost unul dintre cei dintâi inițiatori actualului echilibru european.

Cu moartea lui Eduard al VII a rămas numai un suveran foarte iubit, dar un guvernator cuminte, fin și norocos și politica generală universală pe care dânsul a avut în vedere și care a fost exclusivament diplomat care se consacrase echilibrului european.

Sistemul de înțelegeri și de înțelegere ideal de Eduard al VII, care s'a realizat, nu tindea să înăbușe ci tindea să pule o contra-balansă care să împiedice egemonia germană în acest chip echilibrul de forțe și să asigure o pace pacifică a tuturor statelor.

Plecând dela concepția de echilibru european care în momentul de față are bune rezultate, asigurând pacea europeană.

Eduard al VII a fost un om de mare rang și pentru acest motiv, moartea sa nu numai un doliu grav pentru țara noastră, dar și o mare pierdere pentru cauza pa-

Roma, 8 Mai st. n.

popular vienez. Impăratul nostru, căruia
 costvelt li refuzase rugămintea de a prelungi
 ea sa în Viena cu o zi, pentru o vânatoare
 arte, adânc nenorocit a rămas consternat de
 semn de disgrație a fostului și viitorului
 an al Uniunii americane. În schimb ungu-
 jubilat și presa ungurească a cântat trei
 eintreupt Imnuri de admirație marelui că-
 aspru.

avut și d-ta norocul de a intra în grațiile
 mești. E un noroc, zic, căci nu oricine se
 găsește de el. Marele d-tale congener, ră-
 nal Björnstjerne Björnson, avusese nedibăcia
 ragă mânia poporului unguresc, spunându i
 ul. Dacă ai fi putut ceti pe atunci presa
 Budapesta ai fi cunoscut ospitalitatea ungu-
 sufletul unguresc dintr'o lature nouă și
 multă, dar nu mai puțin interesantă și și-ai
 puțin de sigur vocabularul cu înjurăturile și
 cativele cele mai alese.

nu de asta e vorba aici. D-ta propui un
 plebiscit mondial, în interesul păcii și pen-
 sisturarea războiului. Dorești ca toate popoa-
 într'un vot într'adevăr universal să ceară
 melor lor, ca toate chestiunile internaționale
 igiu să se supule unui tribunal de arbitraj
 nolărea lui să fie recunoscută fără apel
 ma instanță, a armelor. Prin presiunea asta
 adabilă a milioanele de voturi de pe toate
 mentele, volesti să dobândești desființarea
 iului și desa.marea generală.

moase idei vom zice, dar sânt ele cu pu-
 Este războiul într'adevăr un flagel care
 duce nimic bun și numai rele? Vei ști de
 și că sânt atâtea personaje, cari mărturi-
 dimpotrivă. Ei spun că războiul e un rău
 sar, un mijloc de a împiedeca degenerarea
 nimic. După ei războiul e singurul mijloc de
 sursa valoarea morală și materială a unui po-
 e piatra de probă a vitalității sale. Biruințele
 hrângerile sânt expresia rezumată a tuturor
 tților, a sănătății morale și materiale a unui
 lor, respective a lipsei de vitalitate și de cali-
 a putrejunei morale și slăbiciunii materiale
 poporului celuilalt.

dovadă strălucită e războiul ruso japonez.
 nța laponiei nu a fost numai biruința iscu-
 el strategice, a calităților militare superioare
 ponezilor; a fost triumful admirabilelor cali-
 naționale, a patriotismului, a devotamentului
 sentimentului de datorie, a fost triumful
 ural și necesar al unui grad mai mare de să-
 te morală și materială a statului și poporului
 onez. Dezastrul rușilor a fost pricinuit de
 la autocrației, de care pălmește Rusia de azi,
 corupția și adâncă demoralizare a birocrației
 e a infectat organismul statului rusesc.

Războiul acesta a fost un război moral și bi-
 nta o răspială a biruitorului superior și o pe-
 psă dreaptă pentru biruții.

Cunosc și obiecțiunile ce se fac acestei argu-
 mtații. Se întâmplă că nu toate războaiele au
 ast caracter de dreptate și de măsurătoare a
 lorilor morale.

Când ele ar fi totdeauna o măsurare de forțe
 re dol adversari egali la număr, atunci prob-
 bli palmierul biruinții va reveni celui superior
 n calitățile sale sufletești. Probabil, zic, căci
 poate închipui contrarul. Fernando Cortes a
 robit cu o mică armată de câteva sute de sol-
 și spanioli puternica și vechia împărăție a Az-
 telor mexican, nu grație superiorității morale, ci
 amal celei militare, grație armelor de foc, ne-
 moscote la mexican, și poate și grație supe-
 riorității morale a strănsurei de aventurieri, cari
 cătău oastea sa, împinsă la cea mai mare vi-
 și, îndrăzneală și cruzime, nu de un ideal ci
 e selea aurului, de visul infrigurat al aceluși Et-
 orado al tuturor conquistadorilor spanioli. Po-
 porul mexican era, după știrile contemporanilor,
 un popor blând, muncitor, supus, de o rară bu-
 nătate a inimii, cu o veche cultură națională,
 parte originală, și cu o solidă alcătuire de stat.
 oate același lucru, deși în măsură mai mică se
 poate spune despre împărăția vechilor Inco din
 America de sud, cucerită de celalt mare conqui-
 stador, Fernando Pizarro.

Tot așa războiul anglo-bur e pilda unui răz-
 bol de o nedreptate evidentă. Superioritatea mo-
 rală a burilor a sucombat superiorității brutale
 a numărului și mijloacelor materiale a aventurie-
 rilor, cari alcătuiau armata engleză, recrutată,
 după pilda faimosului năvălitor lamésson, din
 drojdia declasațiilor, căutători după mine de aur
 și de diamante.

Avem deci pilde de războaie drepte și morale
 precum și de războaie nedrepte și imorale. Se
 poate dovedi apoi că nu orice biruință e ex-
 presa superiorității morale a unui popor și că
 adesea un popor sănătos moralicește e zdrobit
 totuși de altul, superior numai prin forța bru-
 tală a materiei.

Avem lusa o mângălere. Războaiele devin azi
 tot mai rare. În ori ce caz războaiele cari sânt
 de prisos azi se evită tot mai mult pentru un
 motiv simplu; lele costă prea mult și jertfele
 sânt într'o disproporție enormă față cu rezulta-
 tul. Avem atâtea pilde, Cităm conflictul pentru
 Fașoda când, acum 10 ani, Franța și Anglia, cu
 toată înăsprirea conflictului, au preferit pacea
 unui mare război, pentru un punct din Sudan.
 Incidentul de la Hull, nu era și el aproape să
 provoace un război în care Anglia avea minuna-
 tul prilej de a zdrobi pe mare vechul său rival
 din Asia, împărăția rusească, biruită pe jumătate
 de japonezi? Și ne amintim cu toții de energia
 cu care dl Rouvier, pe atunci prim-ministru al
 Franței, a înlăturat pe domnul Delcau, un genial
 diplomat, când a aflat de planul acestuia de a
 încercul și de a zdrobi Germania cu ajutorul
 Angliei, Rusiei și Italiei.

Sânt pilde deci că războaiele de prisos sânt evi-
 tate.

Dvoastră pacifiștii voiți însă mai mult decât
 atât, voiți desființarea tuturor războaielor, a răz-
 boiului însuși. Aici cred că e greșeala mișcării
 pacifiste, atât de nobilă și de frumoasă. Pacifis-
 mul combate războiul care e numai un efect
 și nu caută a stărpi cauzele lui, conflictele cari
 produc războaiele. Votul mondial pe care-l pro-
 puți d-ta, ar fi numai un plastru pe o rană
 adâncă; rana s'ar cicatriza din afară, poate, dar
 în lăuntru ar invenina și mai mult organismul.

E drept că tribunalul internațional de arbitraj
 din Haga ar fi chemat după propunerea d-tale
 să judece orice conflict internațional. Nu există
 chestiune internațională, zici d-ta, care să ducă
 în mod fatal la război, prin urmare, conchizi,
 războiul se poate desființa. Concluzia e justă,
 dar premisa e falsă; căci prea e strîmță. Nu nu-
 mai chestiile externe internaționale, pot duce la
 război. Este un altfel de conflicte, mult mai
 grave: chestiunile interne și între ele mai ales
 cele naționale, mult mai grave ca cele interna-
 ționale.

Aici sânt cu toate aparențele de liniște, ger-
 mene de viitoare războaie, iar dacă pacifismul ar
 izbuti să înlătore războiul oficial, rănile chestiilor
 naționale ar urma să invenineze trupurile atâtor
 state și ar readuce în definitiv războiul celalalt
 neoficial, războiul civil.

Ce sânt chestiunile naționale? Sânt luptele de
 apărare a naționalității pe care un popor caută
 prin desnaționalizare să o răpească altui popor
 locuitor pe teritoriul aceluiaș stat. Avem astfel un
 mare număr de chestiuni naționale cari formează
 cauzele unor lupte interne și crize permanente
 pentru acele state. Chestiunile irlandez, finlan-
 deză, polonă, daneză (în Schleswg Holstein) fran-
 ceză (în Alsația și Lorena), cehească, ruteană, Ita-
 liană (în Austria), românească (în Austro Ungaria,
 în Serbia, în Basarabia și Macedonia) sârbească
 (în Austro-Ungaria și Turcia), bulgărească (în
 Macedonia), albaneză, grecească și cretană. Dar
 și în afară de Europa chestiunile naționale se în-
 tâlnesc în Eghipt, în Arabia, în Iudii și în Corea
 unde aceste popoare sânt nevoite a-și apăra idea-
 lul național prin lupte necurmte.

Dar ne spun: »Sentimentul național e un sen-
 timent nobil întru cât se apropie de sentimentul
 curat omenesc; dar e dimpotrivă dacă se depăr-
 tează de el. Nu este un interes, ori cât de mare,
 mai mare ca interesele comune ale omenimii în-

tregi. Intre ele se află la locul întâl porunca: Să
 nu ucizi!»

Foarte frumos, dar noi vedem în naționalitate
 și mai mult. Naționalitatea e singura formă de
 manifestare a omenimii și sentimentul național nu
 poate fi inferior, subordonat celui general ome-
 nesc, ci îl cuprinde în sine... Fără naționalitate
 nu există nici omenime, apărarea ființei noastre
 naționale e decl apărarea însăși ființei noastre
 omenesci. Sentimentul omenesc nu poate fi pie-
 d-că, ci un motiv pentru apărarea naționalității.

Să nu ucizi, zice scriptura. Da să nu ucizi, căci
 nimănu-i nu-i poți da viața pe care i-o răpești.
 Moartea e negoțiunea cea mai cumplită. Dar
 moartea individului pentru viața colectivității nu
 e suprema manifestare, cea mai sublimă biruință
 a vieții? Nu viața fizică poate fi pentru individ,
 și pentru un popor și mai puțin, scopul suprem
 al vieții. Viața sufletească e scopul ei și pentru
 un popor viața sufletească e cea națională și
 pentru ea orice jertfă e permisă. Fără viață su-
 fletească, adică națională, un popor tânjește și
 tânjirea asta e o veșnică șovăire între moarte și
 viață, o prelungire infinită a agoniei celei mai
 dureroase.

Nu agresiunile de ordin internațional. ci cele
 de ordin național intern, aceste formează cauza
 conflictelor celor mai grave. Românii din Unga-
 ria bunăoară sânt atacați în existența lor națio-
 nală. Poliția ungurească urmărește de 43 de ani
 scopul maghiarizării lor. Industria cea mai înflo-
 ritoare a Ungariei e industria aceasta de a fa-
 brica unguri cât mai mulți, cât mai repede și cu
 orice mijloace, cum a spus Björnstjerne Björn-
 son. Poporul românesc e lipsit de cele mai ele-
 mentare organe ale vieții naționale: de admini-
 nistrație, de justiție și învățământ național. Statul
 îi prigonește și puținele școale românești pe cari
 s'ingur și le-a creat și-i impune tot mai mult în-
 vătământul străin unguresc.

Se proclamă astfel principiul că cultura ungu-
 rească e singura în drept de a exista în țara asta.
 Sufletele generațiilor tinere se falsifică prin cu-
 ltura străină, li-se infiltrează cu sîla gândirea, sim-
 țirea și limba străină. În școalele ungurești li se
 dă un ideal național străin, istorie ungurească,
 eroli unguri, admirația pentru ei se impune, se
 propovăduiește în scopul de a-i înstrăina de isto-
 ria, de limbă, de istoria și de idealul lor național.
 Elevii cari îndrăznesc să rostească în școală un
 singur cuvânt românesc sânt prigoniți și adesea
 aruncați pe drumuri. Z arisții, fruntașii politici au
 fost aruncați în temniță pe sute de ani pentru că
 ar fi scriși și »agitati« — la ce? la rezistență im-
 potrivă acestei politici de maghiarizare. Tărani
 au fost împușcați, pentru ce? pentru că au volt
 să aleagă deputați, cari li apăra de politica
 aceasta.

Vel conchide din toate astea, poate, că în re-
 zumat, românii sânt potrivnici mișcării pacifiste,
 că ei nu vor pacea, pentru a-și păstra libertatea
 de »acțiune« pe viitor și că poate gânduri de
 război și de violență ispitesc sufletul poporul
 nostru. Și totuși, ar fi o judecată greșită. Nu este
 azi în toată Europa de ost un popor mai iubi-
 tor de pace ca românii. Nimeni între noi nu se
 gândește la un război, nici intern, nici extrem, și
 România, singurul stat care ar putea cu arma în
 mână să facă ceva pentru noi, urmărește de 30
 de ani o politică de alăturare la întreita alianță și
 cu deosebire la monarhia austro-ungară.

Dar proclamarea păcii internaționale ar fi min-
 ciuna cea mai uriașă din toată istoria universală,
 ar fi un vâl ispititor care ar acoperi o realitate
 hidoasă de lupte, de asupri și de suferințele
 cumplită. Ea ar încrămeni, cum zice un poet
 român, d. P. Cera, nedreptatea și ar înveșnici
 durerile noastre. Lăsați decl să-și urmeze în-
 inea lor luptele interne, sfășierile de popoare pe
 cari nici un stat nu ar consimți să le supuie
 unui tribunal. Lăsați ne durerile și suferințele,
 nu le inveninați cu picătura de miere a unei
 păci mincioase. Nu ne siliți să votăm căci votul
 nostru ar fi o nouă minciună. Pe când volul

Gulere și **Manșete.** Numai calitate bună. Marca lanț. **SUC. EMMER FERENCZ** **Welsmayr Ferencz** Timișoara, centru, strada Hunyadi.

adversarilor noștri va fi pentru »pace«, dorința lor, faptele lor sânt războiul cel mai crâncen de exterminare. Dorința noastră va fi pace și libertate, pe când votul nostru nu ar putea să le exprime.

Scrisori din București.

O nouă școală comercială. — O sinucigașe de 106 ani. — Procese militare. — Studenții transilvăneni și atitudinea părinților. — Vizite.

București 27 Aprilie.

Din punct de vedere comercial Dobrogea prezintă pentru România cea mai mare importanță. Capitalele celor două județe sânt dintre cele mai mari centre comerciale. Și este de mirare că până acuma nu a fost înființată nici o școală comercială în această parte a țării. Nicăiri ca în Constanța, la primul port maritim, sau la Tulcea, aproape de gurile Dunărei nu ar fi fost mai potrivită o școală comercială.

Răspunzând unei cerințe a întregii populații românești din Dobrogea, Camere de Comerț din Tulcea a întocmit un memoriu adresat ministerului instrucțiunii publice, cerând să se înființeze la Tulcea o școală comercială superioară. Menirea acestor școli ar fi de a crea oameni capabili pentru comerțul român, care astăzi în cele două orașe dobrogene este în mâinile străinilor. Memoriul acesta a avut rezultatul dorit și chiar în anul acesta la Tulcea se va înființa, pe lângă liceul de acolo o școală comercială superioară. Vestea a produs o mare bucurie în toate cercurile din Dobrogea. Camera de comerț din Tulcea a expediat d-lui Spiru Haret următoarea telegramă de mulțumire.

»In numele și ca reprezentanți ai comerțului Tulcean, vă adresăm mulțămirea noastră cele mai adânci pentru bunăvoința și sollicitudinea pusă de d-v. ca județul Tulcea să aibă o școală comercială superioară ca anexă a liceului local.

Prin realizarea acesteia, populația comercială a județului Tulcea își vede îndeplinită una din dorințele ei cele mai mari și care va avea ca rezultat ridicarea nivelului cultural și economic atât de trebuincios prosperității economice a județului Tulcea.

Ce primăvară frumoasă și bogată. La țară e bucurie, prin orașe și mai ales prin orașe atâta voie bună. Odată cu primăvara vin însă și visurile și desamăgirile pentru suflete. Și nici odată n'au fost în București mai multe sinucideri. Uneori îți pare că zările de dimineață sânt adevărate curiere ale sinucigașilor. Bătrâni și tineri, bogați și săraci sânt atinși de această nenorocită boală. Dar, dacă la cel tineri mai înțelegem, ne mai explicăm ușurința cu care își pun capăt zilelor, nu înțelegem deseale încercări de sinucidere ale bătrânilor, cari nu regretă nici un vis de iubire, nici o iluzie, pe care la etatea lor nu și-o mai fac. Să le fie viața atât de grea? La mănăstirea Cernica s'a sinucis zilele acestea un călugăr. Iar din Călărași vine vestea despre încercarea de sinucidere a unei femei în etate de — 106 ani.

Acesta este poate cea mai bătrână femeie din țară. O chiamă Maria Dobrin și locuște în comuna Iazul aproape de Călărași. Toată viața ei a fost săbătoasă și nici supărări familiare n'a avut. Dar mai zilele trecute vecinii au găsit-o în nesimțire în tinda casei ei. Își tălase gâtul cu cuțitul. După fiind la spital bătrâna a fost readusă la viață, deoarece rana ce și-o făcuse nu era mortală. Ea a declarat că nu mai putea suferi povara anilor. Moartea o uitase, o urise. Și ea se săturase de mult de viață. Voia să meargă mai degrabă lângă copiii ei, cari de mult își dorm somnul de vecl. Și-i era dor de odihnă, de odihnă

multă, veșnică. După toate probabilitățile ea va fi restabilită în curând.

La consiliul de război s'a început judecarea procesului maiorilor Chirițescu și Nicolescu și al căpitanului Duțescu acuzați că ar fi comis ne-regularități în administrația banilor corpului Instructoriilor militare.

În actul de acuzare se arată următoarele fapte: Pe când maiorul Chirițescu era comandant al campaniei dela Guara a rep. 21, el și-a îndreptat toată atențiunea către instrucția militară a elevilor din școală. La o defilare care a avut loc la 10 Maiu, micii lui dorobanți au uimit lumea prin exactitatea mișcărilor lor. Guvernul la rândul său l-a însărcinat pe maiorul Chirițescu să organizeze corpul de instructori militari pentru școale, dându-i se ca ajutori cellalți doi acuzați. Acestora li-s'au pus la dispoziție sumele cerute. Se constată însă că banii primiți ei nu i-au întrebunțat toți pentru scopul ce li-s'a dat. Astfel ei au fost dați în judecată.

Procesul preocupă mult opinia publică și mai ales cercurile militare din România. Căci abia s'a uitat impresia rea ce a produs-o în public darea în judecată a colonelului Marian, acuzat tot pentru astfel de fapte și acum vine la rând alt proces.

Ziarele din București publică în întregime după »Tribuna« discursul ținut de părintele Mangra în fața alegătorilor dela Celca. Or fi făcând o această pentru a informa exact publicul despre mișcarea electorală dela noi sau — ca un document sufletesc? În orice caz ar trebui s'o spună aceasta. Căci altfel publicul ușor ar putea fi indus în eroare. »Tribuna« a arătat de ce publică discursul vicarului dela Oradea, ar face bine s-o arăte aceasta și zările bucureștene. De altfel printre studenții de origine din Transilvania domnește o vie agitație. S'a spus că vicarul Mangra va veni în Maiu la București să și țină discursul de recepție la Academie. Cum spiritele sânt foarte agitate ne putem aștepta la demonstrații nu tocmai plăcute. În proxima ședință a »cercului studenților transilvăneni« chestia se va discuta și tot atunci se va redacta o scrisoare deschisă către alegătorii români dela Celca, scrisoare, prin care aceștia sânt îndemnați a da voturile lor mai bine celor mai șovniști candidați decât vicarului Mangra. Căci lovitura dușmanului nu doare ca acela a fratelui, pe care l'ai iubit și l'ai încărcat cu onoruri.

Dupăcum se știe la 12 Maiu o deputațiune a ofițerilor români va pleca la Petersburg spre a întoarce vizita făcută în toamnă de ofițerii ruși, supt conducerea generalului Kaulbars, guvernatorul militar al Odesei. Hotărîrea de a întoarce această vizită a fost aprobată de M. S. Regele Carol. Ofițerii, cari vor lua parte la această excursiune sânt următorii:

Gen. de divizie Wartiade, comandantul corpului II de armată, general Gr. Zossima, general Istrati, colonel Artur Văitoianu, Gr. Basarabescu, și Jean Popovici din statul major general, loc. colonel Dumitru Iliescu, Jean Dragalina și Vasile Neculcea, căpitanii N. Olteanu, S. Ignat și E. Adamescu.

În drumul lor ofițerii români se vor abate pela Moscva.

Ei vor prezența Țarului o scrisoare autografă a M. S. Regelui Carol.

Mâne sosește la Sinaia regele Suediei. Pentru primirea lui s'au făcut frumoase pregătiri.

Correspondent.

Sinodul arădean

Ședința V.

Ședința s'a deschis azi Mercuri, președinția P. S. Sale.

Se citește procesul verbal al ședinței și se verifică.

Se acordă concedii pe întreaga viață sinoda'ei dlor Dr. Cornel Andrei Ilie și Dr. Aurel Cioban P. S. Sa anunță că deputatul Ardelean a răposat ieri.

Sinodul dă expresie cordoanelor și declară mandatul din Tinca de Consistorul a lua măsurile regulate alegerii nouă.

Se transpun mai multe cereri petiționare.

Urmează la ordinea zilei confirmarea comisiunii școlare prin raportul ei.

La propunerea comisiunii în alina de repetiție, sinodul aduce următoarea vedere că confesiunile în general sânt torate a susținea școale cu limbă maghiară, astfel nici școalele de limbă de propunere decât cu limbă considerate că comunele noastre și susținătoare de școale confesionale de a decide limba de propunere în sale de învățământ: dacă organele ar încerca în orice mod a siliu comisiunii bisericești a susținea școale de repetiție de propunere maghiară, consistorul îndrumă a face în cazurile date referitor la guvern și totodată să recerce metropolitan ca și acela să remonstreze în cauza învățământului din școale pentru întreaga metropolie. — Acesta fie comunicat și consistorului arhiepiscopical Sibiu și celui diecezan din Caransebeș posibilitatea unei proceduri uniforme.

În ce privește constatarea din raportul Consistorului privitor la rezultatul în învățământ, Sinodul se pronunță

în considerare că fiecare popor în școlile elementare numai în limba sa poate fi instruit și fiindcă articolul din 1907 împedecă în școalele elementare tineretului în limba maternă, învățământul elementar suferă, sinodul Consistorul metropolitan, ca acesta prin acțiune să recerce guvernul a lua măsuri pentru modificarea articolului de lege 1907 în acel sens, ca tineretul din școlile elementare să fie instruit numai în limba sa și pentru înlăturarea condițiilor care se dau ajutoare de stat școlare elementare.

Raportul general al Consistorului mare ca senat școlar se la la curioși bându-se din partea sinodului de acel Consistor pentru apărarea și de abuzurile organelor de stat și să și se avizează Consistorul din Oradea proceda și pe viitor cu toată energiă în acest cazuri.

Cu privire la propunerea Consistorului Oradea mare de a se sistemiza un școlar școlar confesional pentru școlile elementare române din districtul Oradea, sinodul Consistorul din Oradea mare, ca în școlile elementare să se aplice un revizor școlar școlile confesionale române din districtul Oradea mare.

Asupra raportului special al Consistorului Arad ca senat școlar în chestiunea învățământului, conform articolului XXVI din 1907. Sinodul declară că rare, că în luna Iulie a. c. Intră în vigoare de lege XXVII din 1907 în toate școlile elementare se îndură a însuși și timpului său, toate acele comisiuni cari sânt avizate la întregirea de stat învățământului și a lua dispoziții urgente.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela Székely și fabricanții de mobile în Marosvásárhely

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeii separate, în oricare parte a țării în provincie la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți

bisericești la timpul prescris să recurgă la câștigarea ajutorului de stat. În privirea cererii profesoarei Octavia Andu și Hermina Giorogar pentru definiți, Sinodul invită consistorul din Arad să reînnoiească competența sa aceasta cerere. La acest posteste d. Dr. Nicolae Oncu un călduros discurs, în care arată starea în care se află mișcarea pentru ridicarea școlii de fete, discurs care este un entuziasm și viu ecou în membrii sinodului.

Consistorul din Arad despre fondul cultural, Sinodul îl ia la cunoștință și dănd ca acest fond formează proprietatea districtului aparținător consistorului și se poate folosi numai pentru ajutoarele de supt jurisdicțiunea acestui consistor care se îndrumă ca pentru augmenarea acestui fond, să umeze înainte colectările ca restituire a sumelor 10% din sumele colectate. Sinodul invită consistorul din Oradea să întreprindă și el asemenea colectări.

La timpul înaintat ședința se ridică.

Ședința VI.

Se deschide și prezidează P. S. Sa Ioan I. Papp, la 4 p. m.

Se trece la ordinea de zi se citește și se discută procesul verbal al ședinței a V-a și se trece de amiază, apoi se prezintă de către d. Dr. Gheorghe Popa și Procopie Givulescu, la rugarea dlui Dr. N. Oprean verbal este petiție dd. renunță dela postul lor din Arad de control rugând ven. sinod să-l absoadă de această însărcinare.

Se trece la înțelegerea acestei cereri în legătură cu raportul comisiei, Ven. Sinod se va ocupa în chestie în urma raportului. După aceea se trece apoi la ordinea de zi:

N. Oncu dă citire unei scrisori dela senatul episcopesc aradan către Ven. Sinod episcopal în legătură cu fondul de administrație. Face totodată propunerea că în lipsa de o dispozițiune este actul de fondare Ven. Sinod să însărice cu controlul administrării acestei fundații ambele consistoare. D. Oncu ca referent face referitor la administrarea acestei averi în vederea dispozițiilor actului fundațional, nu ne dă înviațiuni hotărâte în ce privește soluția acestei averi. Deci în numele comisiei propunerea, ea având în vedere pietatea cu care sântem datori a ne purta față de dispozițiile nobilului fondator să susținem deocamdată practica de până acum. Dar fiind că ni s'a prezentat situația astfel că e imposibilă multă vreme o administrație ca cea de până acum, ven. Sinod să însăriceze Consistorul din Arad după ascultarea senatului administrativ și pe baza actului fundațional să elaboreze un proiect de regulament. Se primește.

Se trece la răspunderea recercării d. Ioan Giorgia, care explică paragraful 16 și 32 din statutele sinodului pentru ajutorarea preoțimii.

D. Oncu clarifică întrucâtva acești paragrafi, și produs atâtea nedumerire, și dă răspunsul în numele comisiei:

Dispoziția § 16 referitor la interesele de 5 la 100 de întârziere se referă și la taxele fundamentale și la toate cele anuale cari au să se plătească după intrarea statulelor noi în vigoare.

Dispoziția § 32 fiind expunerea clară și precisă a interpretării, și nu are nevoie de altă interpretare.

P. S. Sa observă că preoțimea se poartă cu oolență ne mai pomenită față de acest fond. Aceasta constatare tristă îl îndeamnă împrejurat că din 607 preoți taxa fundamentală n'au plătit o 439 de înși. În astfel de împrejurări e de a se să se enunțe criteriile după cari se judecă un preot ca membru al fondului. Că nu trebuie să se considere de membru al fondului acel preot care n'a plătit taxa fundamentală. Dorește să se ia părerea P. S. Sale la acest subiect. La discuția în jurul acestui obiect ia cuvânt d. deputat Desean, pâr. protop. Giorgia și d. Opreanu.

Se trece la raportul comisiei episcopescii prezentat de d. deputat Dr. Sever Ispravnic.

Deputatul Adrian Deseanu, cere să se constate

dacă sinodul este capabil a aduce concluse valide. Se numără voturile și se constată că Sinodul este în număr.

P. S. Sa: Vă mulțumesc dle deputat pentru zelul cu care aperl legalitatea! (Iaritate).

D. Dr. Sever Ispravnic continuă referada. Raportează despre starea restanțelor și a afacerilor cari sânt la contoclos.

Fiind timpul înaintat S. S. Sa ridică ședința.

Scrisoare din Viena.

Din Bucovina. — Pictura de peisagiu în Germania.

Ziua învierii, ziua păcii între neamuri, în această zi am presupus seninul sufletului fiecăruia și odihna armelor, fără chemare la războiu și fără strigăt de desperare. Dar trebuie să fie mare durerea unei țerișoare, unei gredini de flori cu atâtea măciuci, când plânge și în ziua bucuriei. Iată în numărul de Paști »Patria« ne aduce știrea, celebra știre fără resunet, că Bucovina se rutenizează zi cu zi.

Realitatea faptului e așa. Dar cine va învinui pe străini, că ocupă locul »nestăpânit«? Căci pentru conservarea națională se dau astăzi lupte crâncene, se pun în mișcare mulțimi întregi, ce se îmbrățișează cu puterea uriașă a valurilor în fața furtunei, pentru întărirea unui neam se sfarmă orice interes personal, orice interes local. Iar în vederea unei stele nu se declară amestie generală, pace și liniște, lăsând scutul treptat și nevăzut căci atunci Bucovina se rutenizează, Evrii copleșesc țerănimea, școala e germană.

Bucovinenii au înțeles un anumit fel de politică, au înțeles un anumit sistem de guvernare, sânt conștii de felul creșterii și procedării, ci totuși mișcări izolate, izbucniri temporale caracteristice pretutindeni. Cei i câți-va, cari au înțeles starea critică, se luptă din răzputeri, numai în lupta pentru un neam, în contra unui neam câțiva nu sânt destul. Cei mai mult: iată plângerea, că și întreprinderile celor puțini sânt zădărnice din parca contrariilor — întru cât sânt aceștia de lipsă, nu înțeleg — și sânt români și fac totul în numele »naționalismului.« O cooperare a tuturor puterilor inteligente, unirea conducătorilor »sătești, o strângere a șirelor ca în fața morții, o conștiință de sine și de înalta chemare, acestea conduse de-o energie neînfrântă, e mica și ultima soluție.

Renumele Germaniei în pictura de gen se datorește cu deosebire lui Francisc de Defregger și Theodor Hagen. Cel dintâi e fiu de țaran născut în Tirolul austriac. De mic păștea oile și încreșta cu cosorul diferite figuri pe bugăți de lemn. Natura cu mărețele ei fenomene, Alpii cu sălbăticia piscurilor și dușoșia rîurilor l-au atras atât de mult, că într-o bună zi și-a părăsit dragile sale oile și a apucat rasna peste munți și văi. După moartea părinților a vândut tot, ce a rămas în urma lor și s'a dus la — München. Dar nu sculptura l-a atras, ci pictura, căci prea i se întipărise în suflet frumusețile țării sale și era prea mult pătruns de jocul colorilor.

În 1874, când a expus »Letzter Aufgebot« — ultima înrolare — sau în 1876 »Heimkehr der Sieger« — Reîntoarcerea învingătorilor, — cine era mai laudat și înălțat ca Defregger, păstorul din Stronach? Astăzi e cel mai popular pictor de peisagii. A trăit mult timp în Germania — azi își serbează jubileul de șaptezeci și cinci de ani — dar motivele sânt mai ales din țara natală. A redat geniul Tirolului sălbatec și măreț, întunecat ori adânc senin, cu țaranul simplu, comod, vesel, dar și pătimaș și îndărătnic.

Ca și Defregger e Theodor Hagen. Dar, pe când pe unul îl pretinde Austria, Hagen este germanul băstinaș, »veritabilul« german. În pictură n'a apărut ca geniu revoluționar, ca pe urmă să rămâie la același nivel ori să decadă. Tablourile sale se numărau la cele zilnice, menite pentru distracțiunea publicului.

Orișicum, când o anumită școală se impune gustului obștesc, și nu faci parte din această școală, și când spiritul epocii e aprins pentru tot ce e exotic, cu simplitatea avutului tău ești cel mult trecut printre cei vii. Căci orișice pictor

își ținea de datorință o călătorie în Italia, Norvegia, ba chiar în codrii Americii, pentru câștigarea de noi motive și perfecționarea artei indigene. Astfel primele începuturi ale lui Hagen cad în timpul școlii düsseldorfene și a influinței lui Qswald Aschenbach, dar el n'a făcut ca alții, n'a călătorit să-și aplece motive, ci le-a căutat în nemijlocita sa apropiere. Un colț de parc, un șes cu holde, un port liniștit sub cerul senin, snopi cu spice de aur, o curte țărănească, acestea toate l-au părut, că totuși vor contribui cu ceva în lupta ce se da pe atunci între Germania și Franța. Astfel pictorii călătorii în multe țări, cu motive străine, s'au șters din memoria publicului, iar cel, ce li-a arătat frumuseța țării proprii, e unul din cei dintâi pictori ai Germaniei.

A fost și profesor în Welmar și rar s'a întâmplat să aibă cineva elevi mai diferiți. Dar nu i-a constrâns să vadă lumea cu ochii lui, ci el a privit-o prisma lor și le-a explicat o și imobilat prin talentul său. Între școlarii săi e Gleichenswurm, de-o vehemență cu totul neegală temperamentului ce-l caracterizează pe Hagen și Temperholz, care și a însușit întru câțiva spiritul profesorului.

În creațiunile lui Hagen, ce par o realitate cuprinsă de vis, — ca în »Alpii«, — se vede o luptă dintre lumină și umbră, luptă, din care se desface un dor nelămurit. »Holdele« sale aurii, peste cari trece vântul ca o mână desmerdătoare, respiră un aer idilic, contemplativ și gingaș, pe când în »Colțul de parc« e surprins cu apucătură de măiestru sursul naturii încercate de flori și visătoare. În creațiunile lui Hagen e o cale a picturii germane, ce duce dela o margine la cealaltă, fără abisuri, fără sdruncinări sufletești.

N. I. R.

Campania electorală.

Manifestul partidului național.

Din Orăștie primim dela comitetul central electoral următoarea telegramă:

Până la alte dispoziții corespondența privitoare la mișcarea electorală să se adreseze dlui Dr. Ștefan C. Pop, avocat în Arad.

Manifestul se va publica mâine, Joi!

Două candidaturi nouă.

Primim următoarele:

Onorată Redacțiune!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că delegațiunea exmisă de către comitetul central electoral și încredințată cu conducerea alegerilor a făcut candidarea pentru cercul electoral Ceica-maghiară, candidând pe domnul Dr. Ioan Suciu, fost deputat dietal al Boroș-ineului. Domnul Dr. Ioan Suciu la insistența delegațiunii a binevoit a primi candidatura.

În cercul Boroș-ineului s'a candidat părintele Dr. Vasile Lucaciu, care asemenea a binevoit a primi candidatura.

Primiți asigurarea profunde mele stime: Arad, la 11/V 1910. Pentru delegațiunea electorală:

Dr. Ștefan C. Pop.

Din cercul Zichfalva.

Pâr. Terențiu Oprean candidat național al cercului Zichfalva, își începe turneul său la 15/V, în comuna Margitta a. m. la 11 ore; în aceea zi d. a. la 4 ore își va ținea programul în Szt. János.

În 16 a. m. la 11 ore în Zichfalva, la 5 ore în Nagy-Gáj.

Turneul dlui Maniu.

Ni se scrie; Candidatul de deputat al cercului electoral Vințul de jos Domnul

Dr. Iuliu Maniu din 2 - 9 Maiu a cutreierat în societatea canonicilor Dr. Izidor Marcu, Dr. Victor Szmigelski, Ștefan Popu, Dr. Vasile Suci, prof. de teologie Dr. Al. Niculescu, Ștefan Roșian, Dr. Ioan Sâmpălean, adv. Dr. Daniil Sabo și a mai multor inteligenți din Blaj 33 comune din cercul Dsale.

În toate comunele a fost primit cu mare însuflețire. Mai în toate comunele și au eșit înainte banderii. Preoți, învățători și alți inteligenți au fost la culmea chemării lor stând în tot locul în fruntea poporului lor.

Candidatul în fiecare comună a desfășurat cu multă pricepere și entuziasm programul partidului național român. Vorbirea de program a fost ascultată în tot locul cu mare atențiune. Însuflețirea e mare în tot cercul. Alegerea asigurată.

Din 13/16 c. va continua turneul în alte comune a cercului și anume, în 13 Maiu: Spătaș, Mănărade, Lupu, Cergăul-Mare, Cergăul mic și Cenade. În 14 l. c. Tău, Roșia, Broșteni, Șoroștin și Țapu, în 15 l. c. Păuca, Bogatul rom., Presaca, Doștat și Ungurei, iar în 16 l. c.: Gusu, Armeni, Alamor și Loamneș.

Precum aflăm în toate comunele e așteptat cu multă însuflețire și toate fac mari pregătiri pentru primirea candidatului lor iubit. Notez, că în cele 6 zile dintâi, candidatul Dr. Iuliu Maniu a ținut peste 80 vorbiri. Deși obosit de atâta muncă grea, pentru izbânda cauzei noastre naționale n'a prejetat, ca în 7 l. c. să alerge și la Orăștie și să ieie parte și să vorbească la grandioasa adunare de acolo.

Turneul d. lui Goga.

Candidatul național al cercului Chișineu vorbi Duminică la orele 10 și jumătate la Chereș, la ora 1 în Sinitea, iar după amiază la 4 în Zărând.

Di Valda între alegători.

Din Arpaș se scrie:

În ziua de sf. Gheorghe și Duminică următoare, iubitul nostru candidat Dr. Alexandru Vaida-Voevod și-a făcut turneul însoțit de o numeroasă suită, compusă din fruntași ai Țării Oltului, prin cercul Arpașului. Turneul d. lui Vaida a semănat cu o cale triumfală, căci pretu'indenea i-s'au făcut manifestațiuni, cum nu s'au mai pomenit în acest cerc. Deputatul Vaida s'a oprit în peste 20 comune mari, unde și-a rostit vorbirea de program. Toate comunele erau îmbrăcate în haine de sărbătoare, iar poporul a eșit în număr de câteva mii de oameni întru întâmpinarea adoratului lor candidat.

Di Vaida a fost însoțit în turneul său de domnii Dr. N. Șerban, Dr. Șenchea, Dr. Vasu, protopopul Borzea, Berescu, P. Popovici și alții.

Svârcolirile lui Almay.

Din cercul Iosășelului ni se scrie:

Candidatul guvernamental Almay Oliver, voind să profite de însuflețirea sinceră cu care e primit pretutindeni iubitul nostru candidat, în Duminică Tomii a mers în fiecare comună, unde dl. Gh. Popa își anunțase sosirea, cu câte 1 oră înainte, în nădejdea că oamenii adunați se vor lăsa ademeniți să-l asculte.

Planul lui n'a reușit însă nicăiri. În Feniș a

fost chiar huiduit. Poporul adunat în marginea satului l-a primit cu strigăte puternice de »trăiască dr. Popa!»

Almay a pășit pretutindeni rușine mare.

Desbinare între sași.

Din Sebeșul săsesc ni se scrie că în sânul sașilor au izbucnit mari neînțelegeri cu privire la candidatura în cercul Sebeșului. Comitetul central electoral săsesc candidase pe avocatul ungar din Budapesta Dr. Darvai, cu program guvernamental. O fracțiune a alegătorilor, nemulțumiți cu hotărârea comitetului central d'a candida într'un cerc cu majoritate săsească pe un ungar au candidat, tot cu program guvernamental, pe sasul Dr. Grasser.

Candidatul partidului național-român e dl Dr. Liviu Leményi, avocat în Sibiu.

La Bălăușeri (com. Târnavă-mică) sașii au candidat, cu program guvernamental, pe ungarul Kabos Ferencz.

Cătră alegătorii români din Șengiura.

Ni-se trimite următorul manifestat adresat alegătorilor români din cercul electoral Șengiura (Bégaszgyögy): *Români!* Știm că noi românii în cercul nostru electoral nu putem învinge cu candidatul nostru naționalist *Vicențiu Petroviciu*, dacă nu țin cu noi și nemții, sârbii și slovacii.

Între împrejurările de astăzi — dure — acești frați de suferință nu țin cu noi, fiind orbiți de făgăduințele lucitoare ale dușmanilor noștri politici, făgăduințe ținute pe buze numai, dar nu și înimi, — cum ne am convins despre aceasta de atâtea ori.

Stând astfel lucrurile, noi ne-am hotărât să nu candidăm de astădată, și ca să nu fim acuzați de tradarea steagului nostru național, noi ne am hotărât să nu votăm nici cu *Pap Géza*, și nici cu *Kardos Samu*, — căci nici unul nu ne vrea binele și nici unul nu-l pentru votul universal curat, cum îl dorim și programul nostru național.

Deci vă sfătuim, români, să *sedeți acasă*. Nu vă vindeți voturile pe un blid de linte și nu dați dușmanilor noștri politici înșivă sabia în mână, cu care să ne reteze capul.

Atâtea pentru cinstea noastră națională. Trăiască românilor Șengiura, la 9 Mai 1910. *Vicențiu Petroviciu*, preot, *Valeriu Magdu*, preot, *Ioan Popescu*, preot, *Dr. Dimitrie Chiroi*, avocat, *Dr. Pavel Obădeanu*, avocat.

Din cercul Ugrei.

— Prin telefon (dela corespondentul nostru). —

Oradea-Mare, 11 Mai.

E revoltător faptul cum unii preoți din Bihor, urmând pilda rătăcitului vicar Mangra se dedau la tot felul de perversități și trădări fără rușine, cari stârnesc desaprobară până și la alegătorii străini. Astfel am avut ocazia să vedem azi mârșăvenia protopopului Roxin cel cu faimoasa tradare din 1906, cortezind pentru contele Tisza, contra candidatului naționalist Dr. Lascu. Opinia publică revoltată de partarea nedemnă a protopopului uitat de sine, l-a dat o lecție bine meritată, căci azi când candidatul naționalist, întorcându-se din Tinca unde însoțise pe d. Dr. Lazar, trecând prin cercul Ugra a fost întâmpinat de vreo douăzeci de trăsuri de alegători de elegători unguri, cari l-au primit cu aclamații, făgăduindu-i că-i vor da tot sprijinul în lupta contra faimosului idol al transfugului Mangra, care e urit în cerc și de conașionarii săi prin faptul că s'a declarat dușman hotărât al votului universal și al oricărei reforme democratice.

Reușita candidatului naționalist în acest cerc în majoritate străină, e condiționată numai de voturi românești și alegătorii români își vor face datoria fără să asculte ademenirile lui alde Roxin și ceilalți de tagma lui.

Din *Moroda* (cercul Borosineu) In comuna noastră care la așezat purtat f. bine, candidatul guvernamental moși și a aflat câți va aderent, manifesta dragostea față de el.

Duminică în loc de a merge la dus la Borosineu pentru a asculta program a bar. Solymosi, îmbrăcat caș. Până ce aceștia erau la Borosineu comunal sau mai bine zis mamea Ioan logia, celor rămași acasă le a pricaș în ospitala-l casă. Sfârșitul veninoase și-a avut efectul, că de încălziră au luat la scărmanate pe

Păcatul mai mare e al lui Ioan altcum lănuț, nepotul fostului preot în loc să cerceteze sf. biserică (ca pe an) nu s'a rușinat să meargă dicată la Borosineu, chiar pe o dinc oși eșiau dela sf. slujbă, și mai ușor va putea ajunge la comunal.

Acestea două buruleni veninoase satului disprețuiri chiar și de cel om din comună.

Avem însă nădejde și sântem să vor rămânea credincioși steagului că afară de cei sus amintiți nici să fie în partidul contrar.

Din cercul

Lugoj. Partidul justhist a oferit acest cerc însuș șeful partidului care a declarat că primește candidatul guvernamental l-a candidat pe fostul justitș Plosz Sándor. Românilor?

Tășnad Partidul guvernamental pe profesorul universitar Papp-Szász

Șefii partidelor

Francisc Kossuth va sprijini Dunavecse, candidatura contelei Sándor, Luni va vorbi la Dunapatai fostului deputat Muza.

Contele *Apponyi* a vorbit ieri la Szentlőrincz și Nogradbercele.

Contele *Tisza* a vorbit ieri, Maros-salló, sprijinind pe candidatul guvernamental acolo. Ziarele ungurești au informat »a vestejit pactarea cu naționalii și rintelui Mangra.

Justh era să vorbească ieri la Nagy-candidat cu program justhist e *Árvéd*. Poliția a interzis însă adunarea că adunările publice cari se speră târzlu primejdulesc siguranța persoanelor cetățenilor. *Justh* a denunțat cazul general dela externe. *Jakabffy*, accuzat bat motivele poliției.

Azi *Justh* e în *Comlăușul-mare*, în favoarea fostului deputat justhist

Ministrul de comerț, *Hieronymi*, ieri la inaugurarea căii ferate Érsekrom. A rostit cu această împrejurare mai lung, combătând aspru gossard de înaintașul său, de *Kossuth*.

Pentru familiile țărănilor în răscoală.

După potolirea răscoalelor din țară s'au dat ajutoare și despăgubiri țărăni care au suferit pierderi materiale în acelor răscoală. Astfel proprietarii și rit pagube sânt despăgubiți. Singur țărănilor uciși în răscoală au rămas fără ajutor, afară de acela dat pe cale partiale mile caritabile.

Acum, spre bucuria noastră a țării, ministrul de finanțe, *Emil Costinescu*, ferat făcut consiliului de miniștri,

unui credit extraordinar, pentru ajutorarea familiilor celor căzuți. Imbucurător este faptul că cererile de ajutoare sosite până acuma s'a constat că numărul țăranilor uciși cu acea ocazie a fost mult mai mic decât se spunea.

Referatul dlui Costinescu :

Domnilor Miniștri,

Regele din 14 Februarie 1908 hotărînd a se da ajutoare bănești celor ce suferise daune în timpul războaielor și din cauza răscoalelor țărănești din Martie și Aprilie n'a precizat toate felurile de daune pentru care urma să se dea ajutoare. Negreșit că cele produse prin distrugeri și prădăciuni de averi imobile și mobiliare, erau cele mai direct menite să fie acoperite din creditul de 15.000.000 lei acordat în acest scop; dar consiliul de miniștri a hotărît să se dea și dauna cauzată unei familii sărace sau sărăcuțe puțin avute, prin pierderea sprijinitorilor săi în timpul luptei, era și mai dureros și că i-se cuvenea compătımirea și ajutor. În consecință s'a hotărît ca văduvele celor căzuți în războaie, că mamele văduve ce-și pierduseră fiii, ca orfani rămași pe urma celor căzuți, ca și rămași infirmi din cauza rănilor primite, să aibă și ei parte din ajutoarele hotărîte.

Văduvele și mamele ce și perduse fiii trebuiau să primească câte 400 lei și pentru fiecare copil rămas în viață câte 200 lei în plus, iar infirmi câte 300 lei și femeile cu bărbați infirmi câte 400 lei.

S'a făcut publicațiuni în toate comunele din țară de răscoale pentru ca cei în drept să primească ajutoare, să-și facă cererile lor arătînd cu certitudine în regulă pe ce membri ai familiilor lor li s'au pierdut în războaie, fie însă apatia adusă de necăria și de lipsurile încercate, fie temerea de a arăta astfel că ei au luat parte în războaie, cererile veneau să fie și puțin numeroase.

S'a dispus atunci ca constatările să se facă de către comisiunile de lichidare a daunelor. Toți până la deplina lichidare și la întrebuintarea aproape totală a creditului de 15 milioane, nu se constata decât 145 cazuri de moarte prin războaie și ajutoare fuseseră împărțite pentru toate aceste cazuri când însă văduvele, orfanii au primit efectiv ajutoarele hotărîte atunci toți acela ce se făcuse încă cererile, ascunzîndu-se și de constatările făcute de comisiunile de lichidare, s'au îmbulzit cu reclamațiunile lor. S'au dat atunci măsurile cele mai largi și mai generale de constatare. Cererile au venit treptat timp de mai bine de un an și constatările s'au făcut în măsură ce nouă cazuri se descopereau.

În fine de câteva luni au încetat și cererile, au încetat și constatările și acum urmează să se împărțim ultimele ajutoare.

Dela ultima lichidare s'au mai descoperit 274 cazuri de moarte în războaie, asupra cărora era constatat că avea să primească ajutoare: s'au mai descoperit și 10 infirmi din cauza rănilor primite.

Asfel, dacă adunăm constatările lichidate din creditul de 15 milioane, cu cele făcute în urmă, avem în total 419 cazuri de moarte, din care numai pentru 11 n'au fost urmași de ajutat. Cele mai multe cazuri ce avem de deplîns s'au întîmplat în județele Mehedinți și Dolj; în altele județele Olteni și Teleorman; în alte județe numărul morților este cu mult mai mic.

Spre a împărți toate ajutoarele cuvenite în temeiul constatărilor făcute dela ultimele lichidări până astăzi, ne mai trebuiește o sumă de lei 170.000; însă din creditul de 15 milioane n'au mai rămas disponibili decât lei 14.833; spre a îndeplini suma totală trebuincioasă, se mai cer în sumă rotundă lei 156.000, pentru care vă rog, domnilor miniștri, să încuviințați deschiderea unui credit extraordinar, asupra fondului prevăzut în bugetul pe exercitiul 1910-1911 pentru deschiderea de credite suplimentare și extraordinare.

Prin acordarea și a acestui credit, pe lângă sumele preluate din creditul de 15 milioane, se vor fi ajutat 378 văduve și mame, 993 copii minori, 46 orfani, 19 infirmi și 3 femei cu bărbați infirmi.

Nu este poate de prisos să apaug că dacă, cu toate cercetările făcute s'ar mai descoperi câte-va

nouă cazuri de moarte în luptele din timpul războaielor, se va urma și cu acelea așa cum s'a urmat cu cele descoperite până astăzi.

Ministrul Finanțelor, *E. Costinescu*
No. 8753 din 24 Aprilie 1910.

În urma acestui referat și a jurnalului consiliului de miniștri, M. S. Regele a binevoit a da următorul decret regal :

Carol I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională,
Rege al României,

La toț de față și viitori sănătate

Asupra raportului ministrului nostru secretar de stat la departamentul finanțelor supt Nr. 8754 din 24 Septembrie 1910.

Avînd în vedere jurnalul consiliului de miniștri cu Nr. 433 din 24 Aprilie 1910.

În virtutea art. 54 din legea contabilității publice.

Am decretat și decretăm :

Art. I. Jurnalul consiliului de miniștri menționat mai sus se aprobă de Noi,

Art. II. Se deschide pe seama bugetului ministerului de finanțe pe exercitiul 1910-1911 un credit extraordinar în sumă de lei 156.000, pentru plata restului sumelor ce se cuvin, conform legii din 14 Februarie 1908 ca ușurare celor ce au suferit daune în timpul și din cauza războaielor din Martie 1907.

Art. III. Acest credit se va acoperi din fondul prevăzut în bugetul general al statului pe exercitiul 1910-1911, pentru deschidere de credite suplimentare și extraordinare pe seama ministerelor.

Art. IV și cel din urmă. Ministrul nostru secretar de stat la departamentul finanțelor este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în Castelul Peleş, la 24 Aprilie 1910.

Carol.

Ministrul finanțelor, *E. Costinescu*.
Decretul Nr. 1544 din 24 Aprilie 1910.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 11 Maiu n. 1910.

— **Tricolor smuls de jandarmi.** De câteva zile populația românească din Dicioșmărtin și jur este în mare fierbere și revoltată până la extrem pentru procedura jandarmăriei care smulge fără de nici o cruțare dela feciori și fete, dela tineri și bătrâni tricolorul aplicat pe portul național românesc. De veacuri poartă populația românească de aici tricolorul ca parte integrantă a portului nostru național, fără ca să se fi găsit cineva, care să-i opriască. Acum jandarmeria, în frunte cu sublocotenentul nou-numit Gheorghe Fleis (un neamț renegat, care așa se vede, că vrea să-și câștige merite patriotice), referindu-se la o ordinațiune ministerială, rupe fără milă tricolorul de pe hainele românilor, avocatul Dr. Boila a trimis numai decât o telegramă ministrului de honvezi Hazai de următorul cuprins :

Honvédelmi Ministerium

Budapest.

A dicsőszenkmártoni csendősed a román lakosság által ember emékezet óta használt piros-sárga-kék színű szallagokat és egyéb ruhadisztkiméletet nem ismerte ministeri rendeletheivatkozással tépl le az emberekről. Sürgős vizsgálatot kérek. — Megbízásból: *Dr. Boila Romulus*, ügyvéd. Dicsőszenkmárton.

Sântem curiosi ce rezultat va avea acest demers!

— **Demonstrațiile de Duminecă.** În legătură cu demonstrațiile de Duminecă ni-se cere publicarea următoarelor.

Domnule Redactor, Cu privire la scrisoarea unui deputat sinodal publicată în nr. 90 al prețutului d-voastră ziar supt titlul »Un glas din public» — subscriși și în calitate de deputați sinodali, avem onoarea a reflecta următoarele :

Am fi așteptat ca deputatul sinodal care a avut curajul să-și însinue opinia sa separată în chestia demonstrațiilor de Duminecă să fi avut curajul să și iscălească, pentruca să știm cine este dlui pentru care onorata redacție are atât »respect» încât nu-l poate refuza publicarea declarației, care mărturisim, produce o adâncă nedumerire.

»Porțile nevinovate ale sanctuarului cultural» n'au fost necinstite, de oarece acelea prin »manifestațiunea introdusă de moravurile vulgului profan» s'au desinfiat de infecția ținutei condamnabile, a părintelui Mangra, pe care o reprobă toată lumea românească — fără deosebire de confesiune. Cu stimă: ss. Dr. Iustin Marșieu, ss. Dr. Romul Veliciv, deputați sinodali.

— **Garda vicarului Mangra.** Corespondentul nostru ne comunică telefonic din Oradea-mare, că autoritățile au trimis la gară 40 de polițiști pentru siguranța vicarului Mangra care era așteptat astăseară să sosească. După cât se vede își tem protejatul de alintare.

— **Comemorarea zilei de 3 Mai în România.** Din București ni se anunță: Serbarea ce se pregătește pentru ziua de 2 Maiu, la Sinaia, în amintirea zilei de 3 Maiu 1848, promite a fi grandioasă. Până acum s'au înscris peste 1000 de participanți, cei mai mulți din București restul din Ploești, Pitești, Brăila, etc.

Excursioniștii vor pleca din București Duminecă la 6 dimineața. La ora 10 se va oficia un serviciu divin. În mănăstire de către arhimandritul Dionisie. La amiază va avea loc un banchet în sala hotelului Caraiman. După amiază va avea loc o conferință națională, tot în sala Caraiman. Vor vorbi dnii Ion Scurtu și Gh. Orășanu.

A doua zi, Luni, se va face o excursiune la Azuga, unde se vor vizita instalațiunile industriale de acolo. Excursioniștii se vor bucura de o reducere de 50 la sută pe căile ferate române.

Comitetul organizator a invitat de-asemena la serbare pe toți deputații din parlamentul ungar și numeroși preoți și protopopi din Transilvania.

— **Scene tumultuoase în camera turcă** Din Constantinopole se telegrafiază că ieri Camera a fost teatrul unor scene tumultuoase cu ocaziunea moțiunii propuse de arabul Shefik, de a se publica toate rapoartele secrete găsite la Yldiz-Kiosk, Shefik este socotit de către unii turci drept un spion al fostului sultan. Marele vizir declară că este imposibil a se lua o decisiune privitor la această publicare, înainte de a se cerceta pe dea'ntregul arhiva.

Majoritatea a aderat la părerea marelui vizir.

— **Nou avocat român.** D. Dr. Ioan Dobosan și-a început practica avocațială în Timișoara (Temesvár Belvárs, N. Palánka u. 2.)

— **Dimisia ministrului de război al Franței.** Din Paris se telegrafiază că ministrul de război generalul Brun și-a dat demisia pe motive de boală. Urmașul lui va fi generalul Lacroix, fost odinioară comandant general al armatei.

— **Necrolog.** Coriolan Teodor Panciovan a răpusat în vîrstă de 80 ani, la 9 Mai n. în Iertof. În mormântarea lui a avut loc la 11 Mai, în cimitirul român din Iertof.

Odihnească în pace!

— **Manevrele din toamnă.** Siatul major al armatei a hotărît termenul manevrelor. Din Viena vine știrea că anul acesta manevrele se vor ține pe teritoriul comitatelor Sáros și Zemplén, supt conducerea arhiducelui Francisc Ferdinand, dar se crede că va lua parte la ele și M. Sa împăratul. Cei din stațiunea balneară Barfa nădăjduiau

scrietor află aplicare momentană în cancelaria avocatului — **George Popa, Buteni (Buttyin).** Solicitanții să se adreseze lui.

ISCHER TESTVÉREK
 fabricanți de țesături de sîrmă, împletituri de sîrmă pentru garduri, site și de coarde din sîrmă de oțel pentru paturi etc. etc. în **ARAD, calea József-főherceg-ut nr. 8.**
 Oficiu: Strada Kossuth Lajos Nr. 45.
 Telefon 557.
 Recomandă în atențiunea on. public magazinul bogat în lucrări de bransa aceasta, cari se capătă cu prețuri ieftine de concurență.
 Catalog de prețuri la dorință se trimite gratuit și porto franco acasă.

urmlinger Mátyás, lăcătar specialist pentru edificii. Prindere pentru organizarea electricității, redelirea adâncă a fântanelor arteziane în **Goj, str. Weis nr. 6.**

Prindem și executăm **tot felul de reparații** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri aparțin branșei de lăcătar.
Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

ANUNT.

Un **linar** cu praxă și care poșede perlimba maghiară află aplicare ca **scrietor** în cancelaria notarială din **Arad** (H.-Csúcs, com. Arad) pe lângă sa-
 anual de 800 cor., cvartir și încălzit, la sîrguință va fi împărțit și din venite.

NAGYIVÁN ANTAL găitănar
SEGHEDIN - SZEGED, Zrinyi-utca 2.

Am onoarea să aduc la cunoștința p. t. public că mi-am asortat atelierul conform cerințor moderne și sunt în plăcuta poziție ca să pot susține concurența cu ori-ce fabrică din capitală, în deosebi

atrag atențiunea asupra: **Împletiturilor, ciucurilor și decortilor pentru mobile și prapori, de-asemena ori-ce ciucuri, decorații, masturi și găitane pentru uniforme de gală în cea mai splendidă execuție.** — Vanzătorilor li-se dă rabat. Informații prin scrisori la cerere se dau îndată. Comandele din provincie se execută repede și pr.

Dengelegi Ferencz

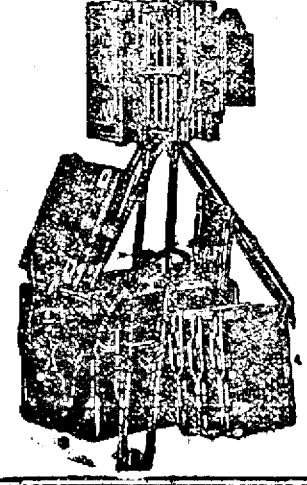
croitor pentru domni
Arad, str. Zrinyi,
 (casa băncii »Aradl első takarékpénztár«).

Pregătește **totfelul de haine pentru domni**, după croiul cel mai modern. Are în depozit tot-felul de stoffe, alături din patre cât și străinătate. Prețuri moder.

PETRY ÁRPÁD

orologier și optic, singurul vânzător de mașini de fotografiat »KODAK« în **Oradea-mare-Nagyvárad, Rákoczi-út 3.**

Mare asortiment de: oroloage de aur, entint, ni.kel, cu pendulă, deșteptătoare, rdăreu cancelarie și de Schwarzwald. — **Mașini de fotografiat și ajustări pentru amatori.** Ochelari veritabili Rodenstock Diaphragma Mare asortiment de sticle perescopice, objective, lornete, și de alte obiecte optice. — Prăvălia mea îi stă la dispoziția on. public un Refraktometru de Rodenstock (mașină pentru examinarea ochilor) prin ce se știe imediat ce fel de sticle sunt de lipsă. —

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

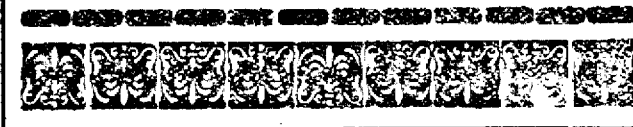
marele magazin de cărbuni, din palatul de pe **Andrássy-tér nr. 1,** pe **Boros Béni-tér nr. 2.**

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la d. spoz. ția p. t. public cu cărbuni veritabili în ori-ce cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană prin corespondență sau prin **Telefon nr. 139,** la firma:

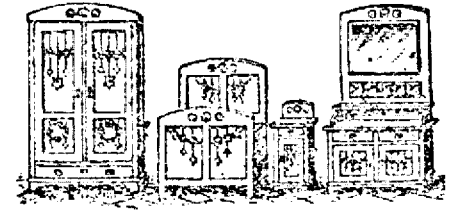
Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni
Arad, Boros Béni-tér nr. 2.
 (Cassa Kneffel).

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în **Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.**

Execută după planuri proprii sau străine **mobile** pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

CIRCUL Frații VILLAND ARAD
Piața Béla,

sosi cu un tren special **Sâmbătă** în **Mai** și-și va ține **reprezentatie de deschidere** un bogat program de gală.
Duminecă 15 și Luni 16 Mai
 câte **2 reprezentatii 2**

In zi de serbătoreea se dau reprezentații după amiazi la **4** și seara la **8.**
Marti în 17, mare reprezentatie d. adio.
 Bilete se pot cumpăra înainte la magazinul de papetărie **BLOCH. H.**

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,

pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în
ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte
și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri
fără miros. Pissoare, spălătoare, odăi
de baie și aranjare de ori-ce sistem
— pentru încălzire centrală. —

NOUȚATE! Mode de cogulare de autogen
sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxig-
nului, prin ce obiectele stricate pregătite din
fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul
acesta se pot repara ușor, conform scopului.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe
moderne cecântă
ziua și la lumină. Cântăreță tină 4, 5 fl.
de 1 an 6, 8, 10 fl. Renumitele cana-
rine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl,
după soiu. Catalog de
prețuri despre papagal,
pasări transmarine măi-
muțe și câini de soiu se

oapătă înainte trimițând 20 fl. Pentru
ajungerea comenzilor la los în viață se
garantează. — Comenzile se pot fa e la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

S'au ieftin cărbut

Care de acum își
sau abonează cărbu-
cochs pentru iarna
nomisește 25%!
100 Klgr. cochs
brică de gaz cor.
100 Klgr. cărbu
piatră salon de P

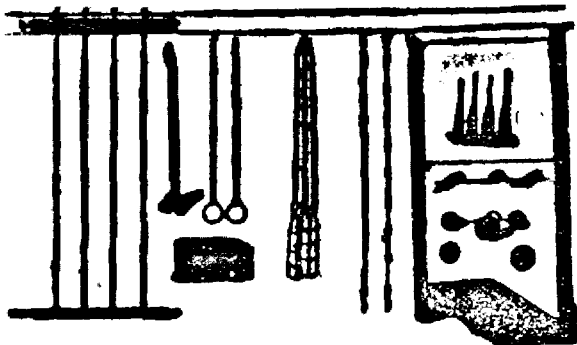
100 Klgr. cărbu
piatră salon de Jile
100 Klgr. cărbu
lemn fără praful cor.
100 Klgr. de cărbu
pentru fauri cor.

Róth József

Arad, Eötvös

Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrică, mori precum și
trierat expediez cărbunii de
calitate cea mai bună

Distins cu recunoștința prin rescriptul
ministerului de culte și instrucție pu-
blică sub Nrul 109,541/904 pentru
accesoriile de gimnastică expuse cu oca-
zia adunării generale învățătoarești a VI.
In expoziția teritorială din 1907 la Pécs,
Cincibiserici distins cu medalie de aur.

LOPOS GYULA

— fabricant de accesorii de gimnastică în —
Budapesta, III., Zsigmond-u. Nr. 114 (in edific. gimnaziului)
(Telefon Nr. 113-44).

fabricant de dife-
rite aparate de gim-
nastică și șvedeze.

La cerere trimite gratuit
prospecte de prețuri. —

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4}
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de întabulare, convertex datorile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritorul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Prin ce pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
și demni și încredere.

Nr. Telefonului 275. — Nr. Telefonului

VAS és Tsa

ARAD, piața Boros Béni nr.

Își recomandă

materialul de edificat

prima calitate, atât var măcinat și în
cât și gips de Kőbánya. — Depozit permanent
orice soi de țiglă, cărămida presată și im-
turi de trestie pentru tincuit tot felul de
din ciment; ca canale, plăci, ghisde
fântâni etc. etc.

Se angajază cu

parchetarea clădirilor

vechi și noi

pe lângă prețurile cele mai convenabile

Prospect de prețuri
 pentru produsele de primăvară a „asocia-
 țunii pantofarilor din Arad”.

Botine pentru femei:
 pantofi din păslă . . . fl. 1.50
 pantofi de piele de vacs dela . . . 2.— in sus
 Regate . . . 2.80
 chevreux . . . 4.50
 vacs cu șiret dela . . . 3.60
 chevreux cu șiret . . . 5.50
 de vacs cu nasturi . . . 4.80
 chevreux dela . . . 6.50

Botine pentru bărbați:
 jug simplu, piele de vacs fl. 3.30
 și fețe . . . 4.—
 argsteiger din piele cu lustru . . . 4.80 in sus
 jug simple ușoare ca un
 jug pentru bolnavi dela . . . 5.—
 argsteiger de chevreux . . . 6.50
 jug piele de box . . . 5.80
 argsteiger piele de box . . . 6.20
 chevreux bună dela . . . 7.80
 pantofi de chevreux . . . 5.—

Primem în depozit totfelul de ghete pen-
 tru copii. La comande din provincie să
 scrie urma piciorului pe o hârtie.
 Comande contra ramb. necorespunzând
 rapoate în cars de 8 zile se schimbă.

Nou! Nou!
Atelier de frizerie.
 Am onoare a aduce la
 cunoștința onor. public că
mi-am deschis un atelier
de frizerie, aranjat cerin-
 țelor celor mai moderne, în
Arad, Luther Márton-ter
Nr. 1. (Casa Dr. Ioan Suci).
 Rugând binevoitorul sprijin
 al on. public sunt
 Cu deosebită stimă:
FOGARASSY PÉTER
 friseur.
 Primesc vopsirea părului,
 cu prețuri ieftine.

ATENȚIUNE.
 Dacă târguiți din
 articolele anunțate
 în ziarul nostru,
 vă rugăm ca la
 comandă să amin-
 tiți unde a-ți citit
 aceste anunțuri. :-

Nou atelier de fotografiat.
 Aducem la cunoștința on.
 public, că am deschis
un nou atelier de
fotografiat
 în Arad, pe Szabadság-ter 16,
 unde vom pregăti cele mai
moderne fotografii cu 40%
 mai ieftine prețuri.
 Cu toată stima:
Sztojkovits és Békés.
Nou atelier de fotografiat.

**In atențiunea fabri-
 celor de lemnărie!**

Recomand
instrumente
 din cel mai bun material nece-

sare pentru măsur,
 sculptor de lemn,
 și dogar, cu prețuri
 mod. după desemn.

Nagy Mihály,
 fabrică de instrumente
Szabadka
Therezia-ter.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru seobirea
 pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și mă-
 lestru pietar.

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
 proprii din marmoră, labrador, granit,
 sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.
 Cancellarie Centrală:
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
 Filiale: Déva, Nagyvárad.

Zinti János atelier de pic-
 tură de sticlă
Budapest IV. Üllői ut-79.

Ami în îndrăzneala a strage aten-
 țunea on. publică asupra atelierului
 meu de pictură de sticlă.
 Ca specialist fac geamuri de biserică,
 verande de lux pe geamuri de biserică,
 verande și sufragerii.
 Mai departe plumburi de sticlă, gra-
 vuri pe sticlă și rame de aramă, pre-
 cum și alte obiecte în bransa aceasta.

Am onoare a atrage atenția p. t. public asupra pră-
 văliei de croitorie pentru domni

inokai Tóth Lajos,
 conducător șef Vass János, iunior, cea mai veche
 prăvălie în bransa aceasta, asortată cu cele mai frumoase
 și variate stoffe, fabricate engleze și franceze.

Se efectuiesc comande pe largă prețuri convenabile în cea
 mai splendidă esecenție, din stoffele cele mai bune.

Reputația prăvăliei mele fondată în 1879 e cea mai cola-
 tantă garanță pentru a putea satisface și cele mai rafinate gusturi.

La dorința specială a p. t. clientele se vor pune la dis-
 poziție colecții de modele, eventual reprezentantul firmei se va
 înființa în persoană la cei interesați, atât în loc, cât și în pro-
 vință.

Cu deosebită stimă:
inokai Tóth Lajos, croitor,
Arad, Palatul Neumann, Piața Andrásy nr. 25.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

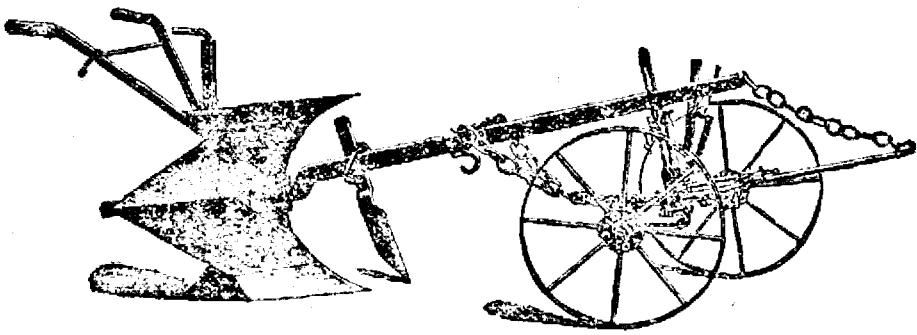
GEORGE JANGOVICI ARAD,
 Forray-utca Nrul 2.

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de primăvară
 în stoffe, mătăsuri, delainuri, zetyruri,
 cretoane, batisturi și multe alte articole
 cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată ma-
 gazie în articli pen-
 tru sfintele biserici
 și preoți

Postavuri de reve-
 renzi, brîuri preo-
 țesti, roșii, vânate și
 negre.

Ciorapi împlețiți în temniță.

Sam. Wagner,

Prima turnătorie de fer Sibiană mare fabrică de mașini agricole, atelier de mori și prăvălie de fier. Nagyszeben.

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauțiune.

MAȘINI DE LÂNĂ diferite mărimi. DARACE de lână. LUP pentru scărmanat lână. PINĂ pentru abale (postavuri).

■ Foarte mare export în România și Orient. ■

Instalează:

MORI de orice mărime. — CILINDRE la mori pentru asortat făina. — CONDUCTE DE APĂ etc. etc. —

Efectuază:

Cele mai bune ŢEVI TURNATE pentru conducte de apă. Mare turnătorie de FIER și ALAMĂ. Foarte mare depozit în ŢEVI DE FIER de ori-ce dimensiune. Cel mai mare asortiment în MAȘINI DE TREERAT de ori-ce mărime. Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 cai în sus.

Pe lângă cea mai mare garanție.

Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. —

EXPLICĂRI și CATALOAGE la cerere gratis și franco.

SENZAȚIE!

Marele magazin de modă

aranjat după modelul orașelor mondiale

a lui

Püspöky Miklós

Kolozsvár, Mátyás király-tér 20.

(In propria casă, edificată pentru acest scop).

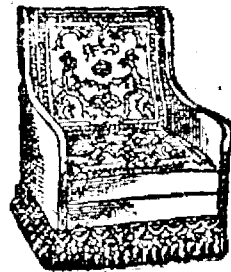
== Sectii deosebite. ==

Modă bărbătească | Modă pentru copii

Modă pentru femei | Trusouri.

Rufărie, Pânze, Albituri.

Pentru atelierul meu de împletit ciorapi, primesc orice comande.

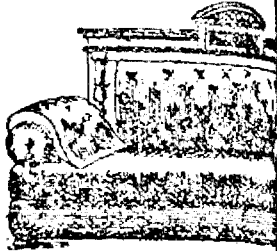
In atențiunea celor ce cumpără

Horger & K.

magazin de mobilă, atelier de tapetierie și covorașe (tapețier) decorativă. Sibiu-N. szeben, Reisp.

O singură încercare vă va convinge despre ieftinătatea tuturor articolelor cumpărate la noi. Conștiințiositate și serviciu prompt.

Cel mai bun izvor de cumpărat. Prețuri ieftine.

Serviciu solid și conștiințios.

INȘTIINȚARE.

Am onoarea a aduce la cunoștința p. t. și clientele, că prefăcându-ne atelierul de tapetierie conform cerințelor moderne și celui mai nou

am deschis

în Arad, Str. Forray casa Hunyadi

magazin de mobilă

Totodată facem cunoscut că ținem în depozit mobilier de toate genurile și eventual pregătim la comandă orlce mobillar, pentru dormitoare, sufragerii, saloane și camere pentru fumat.

Cerând onoratei clientele să ne onoreze și mai departe cu încrederea ei, ce ne-o păstrează de 34, așteptăm binevoitoarele comande.

Cu distincă simă :

Berán A. și Fi

depozitari de mobile.

= Telefon intra și extraurban Nr. 132.

Magazin nou. Magazin nou.

Croitorie nouă engleză și franceză pentru
Arad, Szabadság-tér 17.

După absolvarea cursului în Drezda, pe bază de
rințelor de mai mulți ani câștigate atât în străinătate
și în Budapesta, sub firma Wittenberger H. și
József am deschis o

confecție pentru dame

unde se pregătesc conform gusturilor celor mai
cele mai elegante toalete engleze și franceze

Pentru convingere rugăm binevoitorul sprijin
raterelor dame.

Cu deosebită simă

Jaczkó József